

แนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม)
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

แนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม)

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

คำนำ

พลตำรวจเอก สุวัฒน์ แจ้งยอดสุข ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารราชการ “เป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมายที่น่าสย ในระดับมาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธา” ภายใต้วิสัยทัศน์ ดังกล่าว สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีแนวทางในการทำงานประสานความร่วมมือกับภาคประชาชนในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการมุ่งเน้นการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนลักษณะปฏิบัติการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรมรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น โดยใช้วิธีการสร้างเครือข่ายภาคประชาชน บูรณาการความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน สนับสนุนเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการเฝ้าระวังป้องกันอาชญากรรม และร่วมรับผิดชอบต่อสังคมให้ปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาเร่งด่วนในช่วงระยะ ๕ ปีแรกคือ แผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำ “โครงการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔” ขึ้นเพื่อเป็นการแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขอาชญากรรมในพื้นที่ อันจะเป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานของสถานีตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมในระดับตำบลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดทำคู่มือแนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมทำให้การจัดทำคู่มือแนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้ จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเกิดผลดีในการรักษาความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ความสงบเรียบร้อยของสังคม ประเทศชาติ เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พลตำรวจเอก

(เพิ่มพูน ชิดชอบ)

ที่ปรึกษาพิเศษสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ปฏิบัติราชการแทน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ปี ๒๕๖๔

โครงการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. ที่มาของโครงการ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ด้านความมั่นคง
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง
แผนงานตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
ประเด็นการพัฒนาเร่งด่วนในช่วงระยะ ๕ ปีแรก
แผนงานการลด/ป้องกันปัญหาอาชญากรรม
โครงการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อนุมัติลงวันที่ ๑๗ พ.ย. ๖๓

ท้ายหนังสือ สยศ.ตร. ที่ ๐๐๐๗.๒๔/๓๕๔๓ ลงวันที่ ๙ พ.ย. ๖๓

อนุมัติโครงการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมอบหมายให้กองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ เป็นหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินงาน

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ระดับตำบล

๓.๒ เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้ประชาชน เด็กและเยาวชน องค์ภาคีรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือสนับสนุนเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังป้องกันอาชญากรรม

๓.๓ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชน เด็กและเยาวชนได้รู้เท่าทัน และสามารถป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่

๓.๔ เพื่อตอบสนองการดำเนินงานของรัฐบาลในการป้องกันอาชญากรรมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

๔. เป้าหมายของโครงการ

- ๔.๑ สร้างเครือข่ายประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล รวม ๑๔๘.๓๐๐ คน
- ๔.๒ คดีอาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ และทรัพย์สิน ในภาพรวมทั่วประเทศลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ (เปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยย้อนหลัง ๓ ปี)
- ๔.๓ ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมไม่เกิน ร้อยละ ๔๐

๕. วิธีการดำเนินการ

๕.๑ ดร. จัดอบรมวิทยากรต้นแบบ (ครู ก) บก.น./ภ.จว. ละ ๕ นาย (ระยะเวลาอบรม ๓ วัน) หลังสูตรการฝึกอบรมตาม

๕.๑.๑) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วย รองผู้บังคับการ ๑ นาย สารวัตรที่รับผิดชอบงานจิตอาสา ๑ นาย และข้าราชการตำรวจระดับสารวัตรขึ้นไป ๓ นาย รวมจำนวนทั้งสิ้น ๔๒๕ นาย

๕.๑.๒) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างน้อยควรมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ครูแดร์ หรือเคยเป็นวิทยากรมาก่อน

๕.๑.๓) การฝึกอบรมมุ่งเน้นให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเทคนิคในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

๕.๑.๔) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจให้แก่ข้าราชการตำรวจที่จะเป็นวิทยากรในระดับสถานีตำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒ บก.น./ภ.จว. จัดอบรมข้าราชการตำรวจ (ครู ข) สน./สภ. ละ ๕ นาย (ระยะเวลาอบรม ๑ วัน)
หลักสูตรการฝึกอบรมตาม

๕.๒.๑) บก.น./ภ.จว. จัดอบรมข้าราชการตำรวจ สน./สภ. ละ ๕ คน จำนวน ๑,๔๔๓ สน./
สภ. รวมจำนวน ๓,๔๑๕ นาย

๕.๒.๒) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างน้อยควรต้องมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานชุมชน
สัมพันธ์ ครูแดร์ หรือเคยเป็นวิทยากรมาก่อน

๕.๒.๓) การฝึกอบรมมุ่งเน้นให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเทคนิคในการสร้าง
เครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

๕.๒.๔) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเป็นวิทยากรในระดับสถานีตำรวจ ในการสร้าง
เครือข่ายประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓ สน./สภ. จัดอบรมสร้างเครือข่ายประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล สน./สภ.
ละ ๑๐๐ คน (ระยะเวลาอบรม ๑ วัน)

แนวทางการฝึกอบรมประชาชน เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

สถานีตำรวจทุกแห่งในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาค ๑-๙ (ยกเว้น สก. ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ) รวม ๑,๔๔๓ สถานี รับผิดชอบจัดฝึกอบรม โดยมีเป้าหมายการสร้างเครือข่ายประชาชน สถานีละ ๑๐๐ คน โดยอย่างน้อยต้องมีประชาชนในทุกตำบล/แขวง (ไม่ซ้ำกับปีที่ผ่านมา) โดยมีเป้าหมายและวิธีการในการดำเนินการ ดังนี้

๑) กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรม

- ๑.๑) ประชาชนทั่วไป
- ๑.๒) ผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน/ผู้นำตามธรรมชาติหรือผู้นำในหมู่บ้านที่เคารพนับถือ
- ๑.๓) นักเรียน นิสิต นักศึกษา
- ๑.๔) ข้าราชการ หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ

๒) การคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม

- ๒.๑) เป็นผู้เลือกในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- ๒.๒) เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ประจำในเขตพื้นที่สถานีตำรวจ
- ๒.๓) เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีอาชีพมั่นคงมีจิตอาสา
- ๒.๔) ไม่เป็นผู้บกพร่องในทางศีลธรรมอันดี หรือมีพฤติกรรมอันควร สงสัยว่าพัวพันเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมาย หรือมีอิทธิพลสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม
- ๒.๕) เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้รับการยกย่องหรือเป็นที่นับถือของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน/ท้องถิ่น

๓) การฝึกอบรม

- ๓.๑) ใช้หลักการละลายพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสแสดงความเป็นตัวเอง ทำความรู้จัก ผ่อนคลาย ลดอคติ ความรู้สึกกังวลไม่ปลอดภัยและเปิดเผยตัวเองออกมาให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มได้รู้จักกันมากขึ้น
- ๓.๒) สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานและการป้องกันอาชญากรรมเบื้องต้นให้กับเครือข่าย

๓.๓) ปลุกจิตสำนึก กระตุ้นการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตระหนัก และเข้าใจ บทบาทการเป็นเครือข่ายที่ดี

๓.๔) ปลุกจิตสำนึก กระตุ้นการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตระหนัก และเข้าใจ บทบาทการเป็นเครือข่ายที่ดี

๔) การปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของเครือข่าย

๔.๑) เป็นแกนนำให้คำปรึกษา ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ของตนเอง

๔.๒) เป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางช่องทางสื่อต่าง ๆ เช่น ไลน์ วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทันเหตุการณ์

๔.๓) จัดทำข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน/ท้องถิ่นเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในพื้นที่เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๔.๔) เป็นแกนนำในการเชิญชวน และเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา สาธารณประโยชน์ หรือ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่

๕. แจ้งข้อมูลเบาะแส ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรม อบายมุข และอุบัติเหตุ แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบประจำหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชน และหัวหน้าสถานีตำรวจ โดยดำเนินการ ดังนี้

๕.๑) การแจ้งข่าวก่อนเกิดเหตุ โดยการสอดส่องดูแลพฤติกรรมของบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย ดังนี้ ผู้มีพฤติกรรมการลักเล็กขโมยน้อย ผู้ติดยาเสพติด ผิดกฎหมาย บุคคลแปลกหน้าที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย แหล่งช่องสุ่มหรือหลบซ่อนตัวของคนร้าย หรือรับซื้อของโจร แหล่งค้ายาเสพติด แหล่งล่อลวงหญิงค้าประเวณี หรือทารุณกรรม แหล่งกักขังใช้แรงงานเด็ก หรือใช้ แรงงานคนต่างด้าวผิดกฎหมาย ฯลฯ

๕.๒) การแจ้งข่าวขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทันที หาก ได้พบเห็นบุคคลหรือผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดจกจำลัษระ ตำหนิรูปพรรณ และยานพาหนะของผู้นั้น ไว้ กรณีที่พบอุบัติเหตุรถชนกัน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ควรรีบแจ้งเจ้าหน้าที่โดยด่วนแล้วช่วยดูแลทรัพย์สินของผู้ ประสบเหตุและถ่ายภาพที่เกิดเหตุไว้

๖. การขับเคลื่อนการปฏิบัติ

๖.๑ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อทำหน้าที่ประสานงานประจำหมู่บ้าน/ชุมชน และรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนนั้น ๆ

๖.๒ จัดให้มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร เพื่อประสานการปฏิบัติการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยสร้างกลุ่มเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น กลุ่ม Line, Facebook, Instagram เป็นต้น

๖.๓ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจจัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกับเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อกำหนดเป้าหมายและการดำเนินกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

๗. การติดตามประเมินผล

๗.๑ สถานีตำรวจประเมินผลการฝึกอบรม ก่อน-หลัง การฝึกอบรม

๗.๒ สถานีตำรวจจัดเก็บข้อมูลผลการปฏิบัติงานของเครือข่ายฯ เป็นประจำทุกเดือน เพื่อเป็นฐานข้อมูลไว้ที่ทำการ และสามารถตรวจสอบได้

๗.๓ ระดับ บช. และ บก. ควบคุมและติดตามการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด

๗.๔ ตร. ประเมินผลเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
ส่วนที่ ๑ แนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน	
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบลประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	๑
หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์	๒
กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน	๒
ลักษณะของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป	๓
ประเด็น/ขอบเขตการดำเนินงาน	๓
ภารกิจและการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย	๔
การถ่ายทอดความรู้สู่วิทยากรในทุกสถานีตำรวจ	๕
ขั้นตอนการดำเนินงานและการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย	๖
ขั้นตอนการพัฒนาเครือข่ายประชาชนระดับตำบลของสถานีตำรวจ	๗
คุณลักษณะของประชาชนกลุ่มเป้าหมายเพื่อเข้ารับการฝึกอบรม	๘
ขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของเครือข่ายประชาชน	
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล	๙
การติดตามและประเมินผล	๑๑
ส่วนที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับวิทยากรกระบวนการ (Facilitator)	๑๓
ความหมายและบทบาทหน้าที่ของ Facilitator	๑๓
วิทยากร และวิทยากรกระบวนการ	๑๔
หลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ	๑๕
ข้อควรคำนึงถึงหลักการออกแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	๑๖
คุณสมบัติของวิทยากรกระบวนการ	๑๗
ทักษะที่จำเป็นของวิทยากรกระบวนการ	๑๘
การเป็นวิทยากรกระบวนการที่ดี	๒๐
มาตรการในการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก	๒๑
ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory)	๒๑

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา

หน้า

เอกสารอ้างอิง

๒๓

ภาคผนวก ก. แบบฟอร์มประวัติของสมาชิกเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

๒๔

ภาคผนวก ข. แบบฟอร์มรายงานเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

๒๓/

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑	การถ่ายทอดความรู้สู่วิทยากรในทุกสถานีตำรวจ	๕
ภาพที่ ๒	ขั้นตอนการดำเนินงานและการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย	๖
ภาพที่ ๓	ขั้นตอนการพัฒนาเครือข่ายประชาชนระดับตำบลของสถานีตำรวจ	๗
ภาพที่ ๔	แสดงขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของเครือข่ายประชาชน ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล	๑๐
ภาพที่ ๕	หลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ	๑๕
ภาพที่ ๖	“๕ ขั้นตอน” ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้	๑๖
ภาพที่ ๗	ทักษะที่จำเป็นของวิทยากรกระบวนการ	๑๘
ภาพที่ ๘	มาตรการหรือขั้นตอนการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม	๒๒

ส่วนที่ ๑

แนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

หลักการและเหตุผล

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมพื้นฐาน ได้แก่ อาชญากรรมเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อ ชีวิต ร่างกาย เพศ และการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม กอปรกับโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็วและมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเช่นกัน ส่งผลให้การก่ออาชญากรรมมีหลากหลายรูปแบบและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและต่อสังคมในวงกว้าง โดยมีอาชญากรรมเสี่ยงได้

ในการขับเคลื่อนและการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนย่อยที่ ๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ แนวทางการพัฒนาข้อที่ ๑ การเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สำคัญไว้ ๗ ด้าน ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ ๑) การแก้ไขปัญหาด้านอาชญากรรม ๒) การแก้ไขปัญหาด้านจรรยาบรรณ ๓) การแก้ไขปัญหาความรุนแรงของสังคม ๔) การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ๕) ความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการสาธารณะและมีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ๖) มีงานมีอาชีพและรายได้ลดรายจ่ายในครอบครัว และ ๗) มีความรักความสามัคคีตระหนักรู้และให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ

แผนพัฒนาดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะด้านที่ ๑) การแก้ไขปัญหาด้านอาชญากรรม ๒) การแก้ไขปัญหาด้านจรรยาบรรณ ๓) การแก้ไขปัญหาความรุนแรงของสังคม และ ๔) การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง เป็นภารกิจหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่จะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อน หากแต่ในปัจจุบันหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจในแต่ละพื้นที่มีภารกิจหลายด้าน ส่งผลให้กำลังของตำรวจไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันอาชญากรรมให้สอดคล้องตามนโยบายรัฐบาล แต่หากตำรวจได้มีการบูรณาการการดำเนินการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายภายในพื้นที่ได้ จะส่งผลให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลมากขึ้น แนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับเพื่อการป้องกันอาชญากรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มุ่งบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่างๆ

ในพื้นที่ภายใต้แผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน กำหนดดำเนินการลด/ป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ระดับตำบลทั่วประเทศ โดยใช้วิธีการสร้างเครือข่ายภาคประชาชน เด็กและเยาวชน บูรณาการความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน สนับสนุนเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการเฝ้าระวังป้องกันอาชญากรรม และร่วมรับผิดชอบต่อสังคมให้ปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรมและเพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาเร่งด่วนในช่วงระยะ ๕ ปีแรก แผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน แผนงานที่ ๓ แผนการลด/ป้องกันปัญหาอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้จัดทำโครงการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ขึ้น เพื่อเป็นการแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขอาชญากรรมในพื้นที่ อันจะเป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานของสถานีตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ระดับตำบล
๒. เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชน เด็กและเยาวชน องค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือสนับสนุนเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังป้องกันอาชญากรรม
๓. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชน เด็กและเยาวชนได้รู้เท่าทัน และสามารถป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่
๔. เพื่อตอบสนองการดำเนินงานของรัฐบาลในการป้องกันอาชญากรรมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

ตามแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ ที่ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กำหนดไว้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้*

- ๑) เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรในกิจการตำรวจ
- ๒) เพื่อกำหนด ปรับและยกระดับลักษณะการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ให้เป็นรูปแบบและมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยเลือกใช้รูปแบบตามสถานการณ์
- ๓) เพื่อเสนอให้การมีส่วนร่วมแต่ละรูปแบบ มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับรองรับอย่างถูกต้อง

* ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑

๔) เพื่อให้การมีส่วนร่วมของส่วนต่าง ๆ ทั้ง ๓ รูปแบบ เป็นเครือข่ายโยงใยซึ่งกันและกัน สามารถสนับสนุนและเกื้อกูลกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕) เพื่อให้สถานีตำรวจนำรูปแบบมาตรฐานที่กำหนดไว้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมตามสภาพของสถานีตำรวจ

ลักษณะของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป*

ภายใต้การขับเคลื่อนภารกิจ ตำรวจต้องมุ่งเน้นการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนของสถานีตำรวจ เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนลักษณะปฏิบัติการ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรม รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น ช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการจราจร รวมถึงการเข้าร่วมในการป้องกันภัย ระบุเหตุ และช่วยเหลือหรือกู้ภัยจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ซึ่งเครือข่ายชุมชนลักษณะแนวร่วมปฏิบัติการ มุ่งเน้นการปฏิบัติหน้าที่หลักใน ๒ มิติ ดังนี้

มิติที่ ๑ เป็นการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน/ชุมชน/ท้องถิ่น โดยการเข้าถึงประชาชน สร้างศรัทธา ให้ความรู้ แนะนำวิธีการปฏิบัติ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม คุ้มครองตนเองและชุมชน

มิติที่ ๒ มุ่งสร้างเครือข่ายชุมชนลักษณะแนวร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ ในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของชุมชน/ท้องถิ่น

ประเด็น/ขอบเขตการดำเนินงาน

รูปแบบลักษณะแนวร่วมเป็นการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น ตั้งเครือข่ายเพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกเพื่อแจ้งข่าวอาชญากรรม การสร้างชุมชนเข้มแข็ง และความร่วมมือในลักษณะเพื่อนบ้านเตือนภัย เป็นต้น

*สรุปกรอบแนวทางจาก ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑

และ จากการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้บังคับบัญชาสำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม) สำนักงานตำรวจแห่งชาติวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๐๐ น.

□ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

- ๑) ผู้ผ่านการอบรมเป็นแกนนำให้คำปรึกษา ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนในพื้นที่ที่พักอาศัยหรือประกอบอาชีพ
- ๒) เป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ ขอความร่วมมือจากชุมชน/ท้องถิ่น
- ๓) จัดทำข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน/ท้องถิ่นเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในพื้นที่เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ๔) แจกข้อมูลเบาะแส ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม ยาเสพติดและอุบัติเหตุ

ภารกิจและการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อบรมข้าราชการตำรวจต้นแบบ (ครู ก.) โดยกองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธร ภาค ๑-๙ คัดเลือกข้าราชการตำรวจในสังกัดที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความพร้อม กองบังคับการละ ๕ นาย ยศพันตำรวจโท ขึ้นไป เพื่อเป็นวิทยากรเพื่อเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่ (ครู ข.)

๒. กองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธรภาค ๑ - ๙ มอบหมายให้กองบังคับการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธรจังหวัด มอบหมายผู้รับผิดชอบขับเคลื่อนการปฏิบัติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด โดยจัดอบรมวิทยากร (ครู ข.) และให้ดำเนินการดังนี้

๑) ให้สถานีตำรวจ (โดย ครู ข.) ประชุมวางแผนร่วมกับผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น ประชาชน และกลุ่มเป้าหมายเครือข่ายประชาชน

๒) ให้สถานีตำรวจ จัดให้มีการฝึกอบรม และจัดทำประวัติประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรม

๓) ให้สถานีตำรวจ จัดตั้งเครือข่ายอย่างน้อยสถานีละ ๑ เครือข่าย เครือข่ายละ ๑๐๐ คน และให้สถานีตำรวจทุกแห่ง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำหมู่บ้าน รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรม

๔) ให้สถานีตำรวจ กำหนดระบบ และแนวทางการประสานงานระหว่างสมาชิกเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยจัดทำช่องทางการติดต่อสื่อสารเพื่อประสานการปฏิบัติ การแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยสร้างกลุ่มเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น กลุ่ม Line, Facebook, Instagram หรือแพลตฟอร์ม (platform) อื่นๆ ตามความเหมาะสม

๕) ให้สถานีดำรวจ จัดประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกับเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อกำหนดเป้าหมายและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่

๕) ให้สถานีดำรวจ ควบคุม ติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดำรวจ

การถ่ายทอดความรู้สู่วิทยากรในทุกสถานีดำรวจ

ภาพที่ ๑ การถ่ายทอดความรู้สู่วิทยากรในทุกสถานีดำรวจ

ที่มา: สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม), ๒๕๖๔

ขั้นตอนการดำเนินงานและการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดให้มีการ อบรมข้าราชการตำรวจต้นแบบ (ครู ก.) ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธร ภาค ๑-๙ ให้มีความรู้ ความสามารถ และมีความพร้อมที่จะเป็นเป็นวิทยากรในการสร้างเครือข่ายประชาชน และทำหน้าที่อบรมวิทยากร (ครู ข.)

๒. ข้าราชการตำรวจต้นแบบ (ครู ก.) สังกัดกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด และกองบังคับการตำรวจนครบาล ๑-๙ ที่ผ่านการฝึกอบรม เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้การสร้างเครือข่ายประชาชนแก่ข้าราชการตำรวจสถานีละ ๕ นาย (ครู ข.)

๓. ข้าราชการตำรวจสถานีละ ๕ นาย (ครู ข.) จัดฝึกอบรม/สร้างเครือข่ายประชาชน อย่างน้อย สถานีละ ๑ เครือข่าย เครือข่ายละ ๑๐๐ คน

๔. กองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาค ๑-๙ ติดตาม กำกับ ดูแล และรวบรวมผลการฝึกอบรม รายงานผล โดยมี ภาพถ่าย บัญชีรายชื่อข้าราชการตำรวจที่ผ่านการฝึกอบรม ในรูปแบบไฟล์ Excel ส่งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ : ผ่าน กองแผนงานอาชญากรรม

สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดให้มีการ
อบรมข้าราชการตำรวจต้นแบบ (ครู ก.)

(ครู ก.) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้การสร้างเครือข่าย
ประชาชนแก่ ข้าราชการตำรวจสถานีละ ๕ นาย (ครู ข.)

(ครู ข.) จัดฝึกอบรม/สร้างเครือข่ายประชาชน อย่างน้อย
สถานีละ ๑ เครือข่าย เครือข่ายละ ๑๐๐ คน

กองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธร ภาค ๑-๙
ติดตาม กำกับ ดูแล ประเมินผล

ภาพที่ ๒ ขั้นตอนการดำเนินงานและการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย

ที่มา: สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม), ๒๕๖๔

ขั้นตอนการพัฒนาเครือข่ายประชาชนระดับตำบลของสถานีตำรวจ

ภาพที่ ๓ ขั้นตอนการพัฒนาเครือข่ายประชาชนระดับตำบลของสถานีตำรวจ

ที่มา: สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม), ๒๕๖๔

รายละเอียด

สถานีตำรวจทุกแห่ง นำความรู้/ทักษะที่ได้จากการฝึกอบรม (ครู ข.) ไปสู่การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล โดยดำเนินการ ดังนี้

๑. สถานีตำรวจทุกแห่งในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาค ๑-๙ (ยกเว้น สถานีตำรวจภูธรท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ) รวม ๑,๔๔๓ สถานี ดำเนินการโครงการฯ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโดยมีเป้าหมายการสร้างเครือข่ายประชาชน จำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๔๓ (สถานีละ ๑๐๐ คน) โดยอย่างน้อยต้องมีประชาชนในทุกตำบล/แขวง (ไม่ซ้ำกับปีที่ผ่านมา) เข้ารับการฝึกอบรมและดำเนินการฝึกอบรม ให้เสร็จสิ้นภายในเดือน มีนาคม ๒๕๖๔ ทั้งนี้ ให้แต่ละกองบังคับการที่รับผิดชอบสามารถพิจารณาปรับเปลี่ยนจำนวนประชาชน/เป้าหมายของแต่ละสถานีตำรวจในสังกัดได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยยังคงเป้าหมายในภาพรวมไว้

คุณลักษณะของประชาชนกลุ่มเป้าหมายเพื่อเข้ารับการฝึกอบรม

๑.๑) ประชาชนทั่วไป

๑.๒) ผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน ผู้นำตามธรรมชาติหรือผู้นำในหมู่บ้านเดรพนับถือ

๑.๓) นักเรียน นิสิต นักศึกษา

๑.๔) ข้าราชการการ หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงาน

รัฐวิสาหกิจ

๑.๕) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรง

เป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑.๖) เป็นผู้มีความสามารถ หรือถิ่นที่อยู่ประจำเขตพื้นที่สถานีตำรวจ

๑.๗) เป็นผู้มีความประพฤติดี มีอาชีพมั่นคง มีจิตอาสา

๑.๘) ไม่เป็นผู้บกพร่องในทางศีลธรรมอันดี หรือมีพฤติกรรมอันควร สงสัยว่าพัวพัน

เกี่ยวข้องกับการทำผิดกฎหมาย หรือมีอิทธิพลสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม

๑.๙) เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ได้รับการยกย่องหรือเป็นที่นับถือของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน/ท้องถิ่น

๒. ให้หัวหน้าสถานีตำรวจฯ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำหมู่บ้าน/ชุมชน รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน

๓. จัดให้มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร เพื่อประสานการปฏิบัติ การแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยสร้างกลุ่มเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น กลุ่ม Line, Facebook, Instagram เป็นต้น

๔. ให้หัวหน้าสถานีตำรวจฯ จัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกับเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อกำหนดเป้าหมายและการดำเนินกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และเพื่อแก้ไขปัญหอาชญากรรมในพื้นที่ อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

๕. กองบังคับการตำรวจนครบาล ๑-๙ และกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ติดตาม กำกับ ดูแลการฝึกอบรมของสถานีตำรวจฯ ในสังกัดอย่างใกล้ชิด

๖. กองบัญชาการการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาค ๑-๙ รวบรวมผลการฝึกอบรมพร้อมภาพถ่าย และบัญชีรายชื่อประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมในรูปแบบไฟล์ Excel ส่งให้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ผ่าน กองแผนงานอาชญากรรม)

ขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของเครือข่ายประชาชน ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

เครือข่ายชุมชนลักษณะแนวร่วมนั้น เป็นการส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ ในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของชุมชน/ท้องถิ่น เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่ายประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลเป็นรูปธรรม และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด เครือข่ายประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงกำหนดขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของเครือข่ายประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล ดังนี้

๑. ร่วมกับสถานีตำรวจประชมวางแผน กำหนดระบบและแนวทางการประสานงานระหว่างสมาชิกเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล กับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดย จัดทำช่องทางการติดต่อสื่อสาร เพื่อประสานการปฏิบัติ การแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยสร้างกลุ่มเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น กลุ่ม Line, Facebook, Instagram หรือแพลตฟอร์ม (platform) อื่นๆ ตามความเหมาะสม

๒. เป็นแกนนำให้คำปรึกษา ให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ของตนเอง

๓. เป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางช่องทาง สื่อต่าง ๆ เช่น แอปพลิเคชันไลน์ วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทันเหตุการณ์

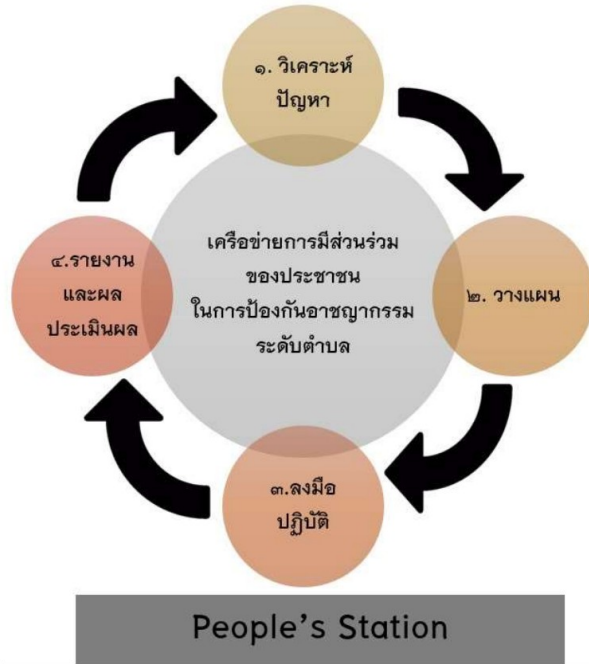
๔. จัดทำข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน/ท้องถิ่นเกี่ยวกับพฤติกรรมของ บุคคลในพื้นที่ เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๕. เป็นแกนนำในการเชิญชวน และเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา สาธารณประโยชน์ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่

๖. แจ้งข้อมูลเบาะแส ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรม อบายมุข และอุบัติเหตุ แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบประจำหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชน และหัวหน้าสถานีตำรวจ

๗. การแจ้งข่าวก่อนเกิดเหตุ โดยการสอดส่องดูแลพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย เช่น ผู้มีพฤติกรรมการลักเล็กขโมยน้อย ผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติดให้โทษ บุคคลแปลกหน้าที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย แหล่งชองสูมหรือหลบซ่อนตัวของคนร้าย หรือ รับซื้อของโจร แหล่งล่อลวงหญิงค้าประเวณี หรือ ทารุณกรรม แหล่งกักขัง ใช้แรงงานเด็ก หรือใช้แรงงานคนต่างด้าวผิดกฎหมาย ฯลฯ

๘. การแจ้งข่าวขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทันที หากได้พบเห็นบุคคลหรือผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด จดจำลักษณะ ตำหนิรูปพรรณ และยานพาหนะของผู้คนนั้นไว้ กรณีที่พบอุบัติเหตุรถชนกัน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ควรรีบแจ้งเจ้าหน้าที่โดยด่วนแล้วช่วยดูแลทรัพย์สินของผู้ประสบเหตุและถ่ายภาพที่เกิดเหตุไว้

ภาพที่ ๔ แสดงขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของเครือข่ายประชาชน
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

ที่มา: สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม). ๒๕๖๔

การติดตามและประเมินผล

๑. **ขั้นการฝึกอบรม:** พัฒนาวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

- ๑) ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าฝึกอบรม โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบก่อนการฝึกอบรม-หลังการฝึกอบรม
- ๒) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต่อ
 - เนื้อหาการฝึกอบรม
 - วิทยากร
 - สถานที่
 - การมอบหมายภารกิจในการปฏิบัติหน้าที่
 - การอำนวยความสะดวกฝึกอบรม

๒. **การติดตามการปฏิบัติหน้าที่หลังการฝึกอบรม:** วิทยากรกระบวนการ (ครู ก. / ครู ข.)

ครู ก.:

- ๑) ประเมินจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้สู่ (ครู ข.) ได้ครบตามเป้าหมาย (สถานีตำรวจละ ๕ คน)
- ๒) จำนวนเครือข่ายโดยพิจารณาจากพื้นที่รับผิดชอบตามเป้าหมาย (สถานีตำรวจละอย่างน้อย ๑ เครือข่าย เครือข่ายละ ๑๐๐ คน)
- ๓) มีระบบ การกำกับ ดูแล ให้คำปรึกษาส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบลที่ชัดเจน แก่ (ครู ข.) และ/หรือเครือข่ายประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล
- ๔) การติดตามประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่กำหนด

ครู ข.:

- ๑) การจัดให้มีการฝึกอบรม และจัดตั้งเครือข่ายบรรลุตามเป้าหมาย (อย่างน้อยสถานีตำรวจละ ๑ เครือข่าย เครือข่ายละ ๑๐๐ คน)
- ๒) มีระบบ และแนวทางการประสานงาน ระหว่างสมาชิกเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบลร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความเหมาะสม

- ๓) มีการดำเนินกิจกรรมลงพื้นที่ สร้างความอบอุ่นให้แก่ประชาชน ร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น การทำบุญ งานแต่งงาน งานศพ งานจิตอาสา การพัฒนาชุมชน เป็นต้น อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม จากเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล
- ๔) ระดับการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

ส่วนที่ ๒

แนวคิดเกี่ยวกับวิทยากรกระบวนการ (Facilitator)

ความหมายและบทบาทหน้าที่ของ Facilitator

Facilitator คือ ผู้ที่เข้าใจในระบบของการเรียนรู้ สามารถค้นหาวิธีที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในระดับกลุ่ม เพื่อที่จะทำให้กลุ่ม/องค์การสามารถใช้ระบบการเรียนรู้มาใช้ในการสร้างและพัฒนาการทำงานที่เป็นอยู่ให้เกิดผลที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Pedler, ๑๙๙๖) พร้อมกันนี้ เป็นผู้ให้การสนับสนุนทั้งร่างกายและแรงใจในการสร้างสังคมรอบข้างให้ใส่ใจต่อการเรียนรู้ พร้อมยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี อันจะนำไปสู่เป้าหมายที่มีร่วมกันของคนในกลุ่มหรือองค์การ (ทวีศักดิ์ นพเกสร, ๒๕๔๕)

สำหรับประเทศไทยจากการศึกษา ค้นคว้า ดำรง บทความวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า มีการให้ความหมาย ของคำว่า Facilitator ออกมาหลากหลายรูปแบบ มีทั้งการเรียกตามคำศัพท์เดิมในลักษณะของคำย่อ เช่น ฟา และการบัญญัติคำขึ้นมาใช้ใหม่ เช่น ผู้ดำเนินการสนทนา วิทยากรกระบวนการ กระบวนกร ผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้อำนวยความสะดวก และผู้อำนวยการเรียนรู้ เป็นต้น

บทบาทของ Facilitator เป็นบทบาทที่มาจากกาประยุต์ทักษะด้านต่าง ๆ มารวมกัน ไม่ว่าจะเป็น เป็นทักษะในการบริหารจัดการ ทักษะด้านการดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะด้านความเป็นผู้นำที่จะต้องเข้าใจความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม กระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น หรือทักษะในการสื่อสาร เพื่อการจัดการกับการสื่อสารที่สื่อออกไปให้มีความชัดเจนและเข้าใจถูกต้องตรงกัน ทักษะในการวิเคราะห์บุคคล เพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมที่สมาชิกในทีมแสดงออกมาจากสาเหตุใดและสามารถจัดการสาเหตุเหล่านั้นได้ บทบาทของ Facilitator จึงเป็นบทบาทที่ต้องได้รับการฝึกฝน โดยบทบาทของ Facilitator แบ่งออกเป็น ๖ บทบาท (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๕: กลุ่มส่งเสริมการถ่ายทอดวัฒนธรรม สำนักส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑) ประกอบด้วย

๑. บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน (Role of Coordinator) โดยดำเนินการจัดกระบวนการหรือกิจกรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นทั้งผู้ให้ความรู้และผู้รับความรู้ พร้อมกับขยายขอบเขตการเรียนรู้ให้สมาชิกได้นำไปปฏิบัติ

๒. บทบาทการเป็นผู้กระตุ้นเร้า (Role of Stimulator) เป็นผู้ดำเนินการกระตุ้นเร้ากลุ่มให้คิดและแสดงความคิดเห็น คิดทบทวนใคร่ครวญ ถึงประเด็นที่กำลังพูดคุย รวมถึง การวางแผนลงมือปฏิบัติ

๓. บทบาทในการเป็นผู้สังเกตการณ์ (Role of Observer) เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้วยความ เป็นกลางไม่ถืออคติ ไม่ให้ความสนใจกับแรงกดดันต่าง ๆ ให้ความสนใจในการฟังการสนทนาของกลุ่ม สังเกตความเป็นไปของกระบวนการที่เกิดขึ้นกับกลุ่ม

๔. บทบาทในการเป็นผู้สร้างบรรยากาศ (Role of Learning Creator) ทำหน้าที่ในการ รับผิดชอบดูแลกระบวนการ พร้อมกับปรับสถานการณ์ในแต่ละช่วง มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้สร้างให้มีการ สื่อสารอย่างเปิดเผยและเท่าเทียม รวมถึงการให้กำลังใจภายในกลุ่ม

๕. บทบาทในการเป็นผู้ช่วยสื่อสาร (Role of Communicator) ช่วยชี้แนะหรือตั้งคำถาม สะท้อนความคิด แสดงความคิดเห็น ประสานการณ์เมื่อกลุ่มดำเนินมาถึงจุดที่สมาชิกเกิดการแสดงความ คิดเห็นกันน้อยลง

๖. บทบาทในการเป็นพี่เลี้ยงให้เกิดการเรียนรู้ (Role of Learning Guidance) ให้คำแนะนำ รวมถึงสะท้อนให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ได้เห็นและยอมรับศักยภาพของตนเอง และผู้อื่น รวมถึง ชี้ให้เห็นประเด็นที่จะพัฒนา และสร้างการเปลี่ยนแปลง

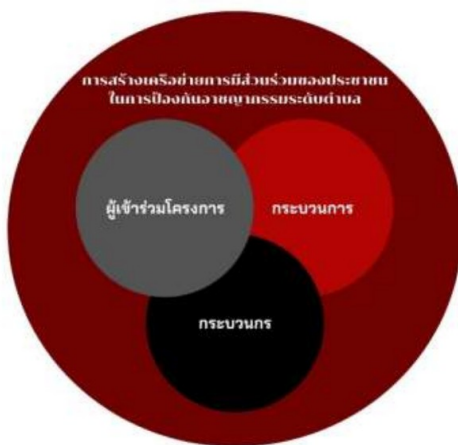
วิทยากร และวิทยากรกระบวนการ

กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนหรือวิธีการ ดำเนินงานที่มีลำดับชัดเจนสามารถนำไปประยุกต์ ใช้ได้ ส่วนคำว่า วิทยากร มาจาก คำว่า วิทยา แปลว่า ความรู้ สนธิกับ คำว่า อากร แปลว่า บ่อเกิด หรือแหล่งที่ เกิด ดังนั้น วิทยากร จึงมีความหมายว่า ผู้ที่มีความรอบรู้หรือผู้ที่เป็นบ่อเกิดความรู้ ดังนั้น วิทยากร (Trainer) จึงเป็นผู้ที่ถูกผู้เข้ารับการอบรม คาดหวังว่าจะได้รับความรู้จากผู้ที่เป็นวิทยากร วิทยากรจึงต้องมี หน้าที่กระทำการใน ๓ สิ่ง คือ

- ๑) ทำให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ มีความรู้
- ๒) ทำให้ผู้ที่มีทัศนคติไม่ดี มีทัศนคติที่ดี และ
- ๓) ทำให้ผู้ที่ทำไม่ได้ ทำได้

ในการเป็นวิทยากรกระบวนการ ไม่ได้อาศัยแต่เพียงหลักการและทฤษฎีเท่านั้น ผู้ที่ต้องการจะ พัฒนาสู่ความสำเร็จ ต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติให้เกิดประสบการณ์และทักษะที่ถูกต้อง ทั้งนี้ เนื่องจาก วิทยากรกระบวนการ (Facilitator) คือ คนนำกระบวนการ อำนวยความสะดวก สร้างปฏิสัมพันธ์ และ บรรยายภาคแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ

หลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ

ภาพที่ ๕ หลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ

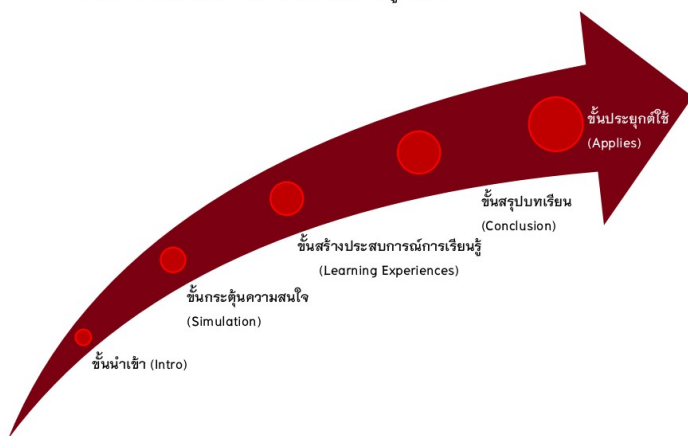
ที่มา: สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม). ๒๕๖๔

การออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ หรือการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) นั้น เริ่มจากคำถามที่ว่า เรา (หรือทีมวิทยากรกระบวนการ) จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สู่การพัฒนา/แก้ไข อย่างไร ดังนั้น ขอให้คำนึงถึงสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญ หรือหัวใจของการออกแบบการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องมี คือ

๑. เสริมพลังอำนาจให้ผู้เรียนรู้ (Empowerment)
๒. เป็นกระบวนการที่สร้างการเรียนรู้และสะท้อนกลับ (Learning & Reflection)
๓. เน้นการเปลี่ยนแปลง (Transformation)
๔. การเรียนรู้ร่วมกัน (Collective Learning) ทั้งผู้นำกระบวนการและผู้เข้าร่วม
๕. มีทั้งการวางแผนคิดและการลงมือปฏิบัติจริง (Strategy & Action)

ข้อควรคำนึงถึงหลักการออกแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

๑. ผู้เรียนรู้ (หรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด
๒. การเรียนรู้สัมพันธ์กับชีวิตจริง
๓. ไม่มีการบังคับให้เกิดการเรียนรู้/การเข้าร่วมโครงการ
๔. ผู้เรียน/ผู้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการลงมือปฏิบัติ
๕. สร้างพลังการเรียนรู้ร่วมกัน
๖. การเรียนรู้ที่ดีเกิดได้ เมื่อไม่มีความกดดัน
๗. ผลสำเร็จเป็นปัจจัยให้เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

ภาพที่ ๖ “๕ ขั้นตอน” ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้

ที่มา: สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม). ๒๕๖๔

“๕ ขั้นตอน” ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ (Transformative Learning Design)

๑. ขั้นนำเข้า (Intro): นำสู่การเรียนรู้พาผู้เข้าร่วมกลับไปสำรวจประสบการณ์และความรู้เก่า ภายในของแต่ละคนก่อน
๒. ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Simulation): กระตุ้นการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ในมุมมองที่ต่างไป จากความรู้และประสบการณ์เก่าที่ผ่านมา
๓. ขั้นสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences): เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ “ร่วม” เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่จากความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากภายในของแต่ละคน

๔. ขั้นสรุปบทเรียน (Conclusion): เปิดพื้นที่ให้ผู้เข้าร่วมได้ทบทวนความรู้ เพื่อแต่ละคนสามารถสร้างหรือเปลี่ยนแปลง “ความหมายของประสบการณ์ใหม่” ได้

๕. ขั้นประยุกต์ใช้ (Applies): เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีเวลาในการ (ทดลอง) ปรับใช้ความรู้ใหม่ กล่าวคือสามารถพาผู้เข้าร่วมไปถึงการสร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์ใหม่ของแต่ละคนได้

การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล นอกจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แล้ว วิทยากรกระบวนการจำเป็นต้องรู้รายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม/โครงการ

(๒) ใครบ้างที่เข้าร่วม จำนวนเท่าใด

(๓) ประเด็นหลัก

(๔) เวลาที่มี

(๕) กติกาที่จำเป็น

(๖) การติดตามประเมินผล

คุณสมบัติของวิทยากรกระบวนการ

๑. เป็นบุคคลที่พยายามเปลี่ยนแปลง ฝึกฝน พัฒนาตนเองและบุคคลในทีม ให้เป็นผู้รอบรู้ มีโลกทัศน์ที่ถูกต้อง (personal mastery)

๒. มีความเข้าใจในกระบวนการกลุ่ม

๓. มีความสามารถในการจัดให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ

๔. ให้ความเอาใจใส่กับกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทีม (team learning)

๕. มีความเป็นกลาง อิสระ เป็นธรรมชาติ ไม่โอนเอียงหรืออคติ เปิดใจกว้างและเปิดเผย

๖. มีจิตใจรักมนุษย์ มีความสุขกับการเห็นมนุษย์เกิดการยกระดับทางจิต วิญญาณ และภูมิปัญญา และมีความเชื่อมั่นในพลังทวีคูณ (synergy) ระหว่าง มนุษย์ ไม่ดูถูกมนุษย์

๗. มีจิตใจประชาธิปไตย ใจกว้าง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และ ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ไม่เป็นเผด็จการ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ร่วมกัน (shared vision)

๘. มีวิธีคิดแบบองค์รวม (system Thinking) ไม่แยกส่วน

๙. มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่ติดกรอบ พร้อมที่จะขยาย ปรับ หรือเปลี่ยน แบบแผนทางความคิด (mental model) กล้าคิด กล้าทำ กล้าจินตนาการ กล้าเปลี่ยนแปลง (creativity – คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ นอกกรอบเดิม ๆ)

๑๐. สามารถใช้สมองสองซีก ชาย-ชาวอย่างเชื่อมโยง มีทั้งศาสตร์และศิลปะ
๑๑. มีประสาทสัมผัสที่ดี นอกเหนือจากตาหู ฟัง ต้องมีความรู้ ความเห็น (ญาณทัศนะ) ที่แจ่มชัด เป็นนักสังเกตการณ์ มีความละเอียดอ่อน (sensitivity) สามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของคนได้ง่าย
๑๒. มีอารมณ์ที่ดี สมาธิดี ใจเย็น ไม่ตื่นตระหนกง่าย ไม่ฉุนเฉียว ไม่เอาแต่ใจตัวเอง มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)
๑๓. มีความสนุก ตื่นเต้นตลอดเวลากับการปฏิสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของมนุษย์
๑๔. ให้ความสำคัญกับกระบวนการสื่อสารระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์และสังคม โดยเฉพาะการสื่อสาร ๒ ทาง (two-way communication)
๑๕. กล้าตัดสินใจ และมีความรับผิดชอบสูง

ทักษะที่จำเป็นของวิทยากรกระบวนการ

ภาพที่ ๓/ ทักษะที่จำเป็นของวิทยากรกระบวนการ

ที่มา: สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ (กองแผนงานอาชญากรรม). ๒๕๖๔

๑. การตั้งคำถาม

การตั้งคำถามเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของทีมมีส่วนร่วมในการแสดง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ทีมทำงานได้สำเร็จ

๒. การฟัง

การฟัง หมายถึง การที่ผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อให้ทราบ การฟังให้เข้าใจสิ่งที่เพื่อนร่วมทีมพยายามบอกถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่งของทีมงาน การฟังที่ดีจะช่วยกระตุ้นให้เพื่อนร่วมทีมร่วมแสดงความคิดเห็น และแสดงให้เห็นว่า ท่านให้คุณค่าต่อความคิดเห็นของเพื่อนร่วมทีม ยิ่งเราฟังผู้อื่นมากขึ้นเท่าไร ผู้อื่นก็จะยิ่งฟังเรามากขึ้นเท่านั้น การฟังที่ดีจะต้องใช้ทั้งตาและหู รับรู้ภาษากาย และคำพูดทำความเข้าใจในความหมายของสิ่งที่สื่อออกมาทั้งหมด ไม่ใช่เข้าใจอย่างผิวเผิน

๓. การสังเกต

การสังเกต หมายถึง การเฝ้าดูพฤติกรรมบางอย่างระหว่างการประชุม ผู้ทำหน้าที่สังเกตอาจจะเป็นวิทยากรกระบวนการ หรือผู้นำ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสังเกตคือการนำผลการสังเกตนั้นไปใช้กระตุ้น หรือแทรกแซง เพื่อให้กลุ่มมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ละเว้นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

๔. การให้ข้อมูลป้อนกลับ

การให้ข้อมูลป้อนกลับ คือ การสะท้อนให้ผู้ใดผู้หนึ่งทราบถึงผลการกระทำของเขา ทักษะการให้ข้อมูลป้อนกลับที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อปรับปรุงการประชุมของทีมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทีม สมาชิกของทีมควรทำความเข้าใจว่าการให้และการรับข้อมูลป้อนกลับเป็นวิธีการที่ทุกคนยอมรับ (ความเป็นประชาธิปไตย การยอมรับทั้งความคิดเห็น) เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานร่วมกัน เพื่อว่าเมื่อมีการให้ข้อมูลป้อนกลับและผู้รับจะไม่เกิดความตกใจหรือแปลกใจ

๕. การจับประเด็น

การจับประเด็น หมายถึง การจับแก่นของเรื่องราวที่เป็นใจความสำคัญของเรื่อง หรือเป็นใจความสำคัญที่สามารถอธิบายภาพของตัวสารที่เรารับรู้ได้ทั้งหมด หรือหมายถึง การจับข้อความสำคัญหรือใจความสำคัญของเรื่อง แล้วหยิบยกเอาความคิดหลักหรือประเด็นที่สำคัญของเรื่องมากล่าวซ้ำให้เด่นชัด โดยใช้ประโยคสั้น ๆ แล้วเรียบเรียงให้เป็นระเบียบ การจับประเด็นสามารถดำเนินการได้ ทั้งจากการฟัง การอ่าน และดูหรือสังเกตแล้วสกัดเอาแก่นความรู้นั้นมาเป็นข้อ ๆ เรียงร้อย จัดระบบหรือหมวดหมู่เพื่ออธิบายสาระที่เราเรียนรู้มาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ต่อไป

๖. การสร้างบรรยากาศกลุ่ม

การสร้างบรรยากาศกลุ่ม เป็นการสร้างความเป็นกันเองระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกัน หรือระหว่างวิทยากรกับสมาชิกกลุ่ม มีความสำคัญกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การเข้าใจในพื้นฐาน ความคิด ทักษะ หรือขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมของกลุ่มเป็นสิ่งที่วิทยากรกระบวนการต้องศึกษาทำความเข้าใจ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถสร้างความเป็นมิตร ความเป็นกันเองของสมาชิก นำไปสู่ความจริงใจในการร่วมกิจกรรม

๗. ภาษากาย

ภาษากาย เป็นส่วนที่สำคัญที่วิทยากรกระบวนการสื่อสารไปยังสมาชิกของทีมอีกส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากคำพูด ในระหว่างการประชุมจะมีการส่งผ่านภาษากายระหว่างสมาชิกในทีมมากกว่าคำพูด วิทยากรกระบวนการที่มีไหวพริบจะไม่ส่งภาษากายซึ่งอาจได้รับการแปลความหมายในทางลบโดยสมาชิกของทีม ซึ่งทำให้การอภิปรายไม่คืบไปข้างหน้า เช่น การดูนาฬิกา เพราะอาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่าอยากให้หยุดพูด

การเป็นวิทยากรกระบวนการที่ดี

การที่จะก้าวสู่การเป็นวิทยากรที่ดี นอกจากจะต้องมีทักษะพื้นฐานที่ดีแล้ว จะต้องยึดถือ จรรยาบรรณ คำพูด และการแสดงออกด้วยคำพูด วิทยากรมีทั้งคุณและโทษในเวลาเดียวกัน ดังนั้น ต้องมีการแสดงออกในเชิงประพจน์ หรือปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ทั้งด้านความคิด และการกระทำ การให้เกียรติผู้ฟัง การแสดงออกถึงความพร้อมในการที่จะรับฟังข้อเสนอ ในทุกขณะเมื่อมีข้อซักถาม ข้อเสนอ สิ่งที่วิทยากรไม่ควรนำมาพูด/สื่อสาร คือ ภูมิหลังผู้เข้าอบรม เรื่องส่วนตัวของผู้อื่น หรือหยิบยกเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นมาประกอบอ้างอิงในเชิงลบ ดังนั้น ในการเตรียมการอย่างดี เตรียมการอย่างเข้าใจ เตรียมอย่างมีข้อมูล จึงถือเป็นข้อแรกของการเป็นวิทยากรที่ดีซึ่งมีหลักการตามลำดับ ดังนี้

๑. ต้องเตรียมเนื้อหาที่จะพูดหรืออบรมให้พร้อม
๒. ต้องมีการวางแผนเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหา เช่น การใช้เกมส์ การใช้กิจกรรมเสริมต่าง ๆ
๓. มีความเป็นกันเอง พร้อมช่วยเหลือและให้คำแนะนำ
๔. เป็นคนช่างสังเกต รู้จักสังเกตพฤติกรรมของผู้อบรม และสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาการอบรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ตลอดเวลา
๕. มีความกระตือรือร้น คล่องแคล่ว และยิ้มแย้มแจ่มใสตลอดเวลา
๖. มีความมั่นใจในการพูด และเชื่อมั่นในข้อมูลที่นำเสนอ
๗. ใช้ภาษาพูดจาสื่อชัดเจน และมีอารมณ์ขัน เพื่อสร้างบรรยากาศไม่ให้น่าเบื่อ
๘. แต่งกายให้ดูสะอาด เหมาะกับเวลา และสถานที่
๙. รู้จักการนำประสบการณ์ หรือตัวอย่างมาประกอบการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
๑๐. ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าผู้เข้าอบรมได้รับประโยชน์อะไรในแต่ละช่วงเวลา

มาตรการในการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก

มาตรการในการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกอาจแบ่งเป็น ๕ มาตรการ ดังนี้ คือ

๑) โดยตำรวจ หมายถึง การป้องกันอาชญากรรมในหน้าที่ของตำรวจ เช่น การจัดสายตรวจ ออกตรวจตั้งจุดตรวจค้น

๒) โดยเจ้าของพื้นที่ หมายถึง เจ้าของพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ต้องให้ความสนใจในการป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง เช่น ห้างสรรพสินค้า หมู่บ้าน สถานที่ทำงาน หน่วยราชการต่าง ๆ เป็นต้น

๓) โดยผู้ใช้พื้นที่ หมายถึง ประชาชนโดยทั่วไปที่เข้าไปใช้พื้นที่ต่าง ๆ จะต้องรู้จักระมัดระวังในการป้องกันตนเอง เช่น การแต่งตัว การประดับของมีค่าติดตัว

๔) โดยหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานราชการหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม เช่น องค์การบริหาร การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ฝ่ายปกครอง เป็นต้น

๕) โดยใช้เทคโนโลยี หมายถึง การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยในการป้องกันอาชญากรรม เช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) สัญญาณเตือนภัย

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory)

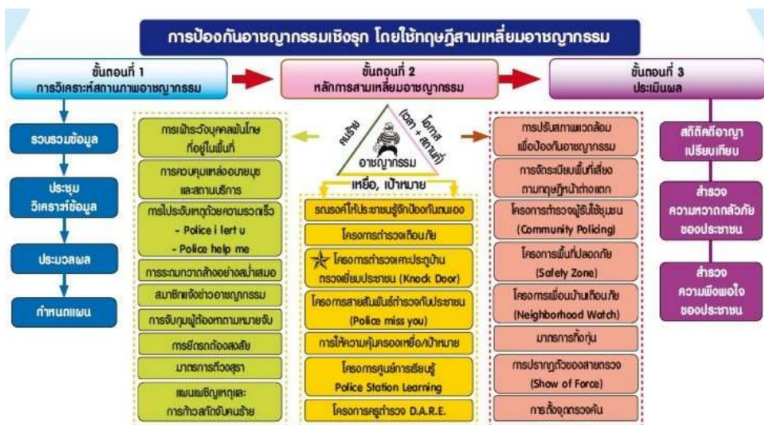
การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก (Proactive Crime Prevention) โดยใช้ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Proactive Crime Prevention) เป็นแนวคิดที่มีการบูรณาการ กับภาคประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างเป็นเหตุและผลง่ายต่อการเข้าใจ ซึ่งสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริงอันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานราชการ และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย โดยมีองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ๓ ด้าน คือ

๑. ผู้กระทำผิด/คนร้าย (Offender) หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการ (Desire) จะก่อเหตุ หรือลงมือกระทำความผิด

๒. เหยื่อ (Victim)/เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่หรือวัตถุ สิ่งของที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายมุ่งหมายกระทำความผิด หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ

๓. โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำผิด หรือคนร้ายมีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม

เมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น นอกจากนี้ทฤษฎีดังกล่าวยังได้เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมหรือการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม โดยต้องพยายามทำอย่างไรก็ตามที่จะให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรมด้านใดด้านหนึ่งหายไป ก็จะทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้น หัวหน้าหน่วยงานหรือสถานีตำรวจต้องใช้เทคนิคการระดมสมอง (Brainstorming) จากตำรวจทุกฝ่ายในหน่วยงานเพื่อร่วมคิดร่วมวางแผน และกำหนดแนวทางการปฏิบัติโดยจะต้องชี้แจงให้เห็นถึงสภาพ ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น และสร้างความเข้าใจกับตำรวจทุกฝ่าย ให้มีความพร้อมและเต็มใจที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เมื่อตำรวจผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทราบและเข้าใจเหตุและผล ตลอดจนเป้าหมายในการทำงานแล้ว ย่อมจะเกิดผลดีโดยเฉพาะในเรื่องของประสิทธิภาพของการทำงาน (ชยพล ฉัตรชัยเดช. ๑๕๕๘)

ภาพที่ ๘ มาตรการหรือขั้นตอนการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม
ที่มา: ชยพล ฉัตรชัยเดช. (๒๕๕๘). หน้า ๔๐.

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มส่งเสริมการถ่ายทอดวัฒนธรรม สำนักส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (๒๕๕๑). *คู่มือวิทยากรกระบวนการ คำนิยมที่พึง
ประสงค์*
- สำหรับชุมชน/หมู่บ้าน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
ชยพล นัตริชัยเดช. (๑๕๕๔). *การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก โดย ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม
(Proactive Crime Prevention By Crime Triangle Theory*. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการตำรวจ
นครบาล.
- ทวีศักดิ์ นเพ็ญ. (๒๕๔๕). *วิทยากรกระบวนการ: พัฒนาสุขภาวะชุมชน*. เชียงใหม่: วณิชการพิมพ์.
- พงศ์ศิริ สุขประเสริฐ, มณฑล สรไกรกิติกุล. (๒๕๖๐). *บทความผู้ส่งเสริมการเรียนรู้: บทบาทในการสร้าง
เสริมการเรียนรู้องค์การภาครัฐ*. วารสาร สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่
๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (๒๕๔๕). *การพัฒนาโดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติ*.
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สำนักพิมพ์ฟิลิกส์เซ็นเตอร์.
- ศักดิ์ชาย ลิกขา. (๒๕๕๕). *กระบวนการสร้างนักร้องแบบในท้องถิ่น*. อุบลราชธานี. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี
- ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้
(ศวชต.). *คู่มือหลักสูตร “การออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเยียวยา” โครงการพัฒนา
ศักยภาพวิทยากรกระบวนการนักเยียวยา (Training the Trainer)*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.
- Pedler, M. (๑๙๙๖). *Action Learning for Managers*. Lemons and Crean Publishing

ภาคผนวก ก.

แบบฟอร์มประวัติของสมาชิกเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

**แบบฟอร์มประวัติของสมาชิกเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล**

ภาพถ่าย
ไม่สวมหมวก
ไม่สวมแว่นตาใส่

๑. ข้อมูลส่วนตัว		คำนำหน้านาม /ชื่อ - สกุล			
หมายเลขประจำตัวประชาชน		บ้านเลขที่		หมู่	
ตำบล		อำเภอ			
จังหวัด รหัสไปรษณีย์		เบอร์โทรศัพท์			
E-mail:		Line ID:			
ชื่อ Facebook:		Instagram:			
อาชีพปัจจุบัน:		สถานะ/ตำแหน่งในชุมชน:			
วัน/เดือน/ปี เกิด		อายุ	ปี ส่วนสูง	ชม. น้ำหนัก	กก. กลุ่มเลือด
ตำแหน่ง/ตำแหน่งเดิม					
๒. การศึกษา		สำเร็จการศึกษา			
		☐ พออ่านออกเขียนได้			
		☐ ระดับประถมศึกษา			
		☐ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า			
		☐ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า			
		☐ ระดับปริญญาตรี			
		☐ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี			
		☐ อื่นๆ			
หลักสูตรอบรม รุ่น/ปี				วัน/เดือน/ปี:	
จัดการฝึกอบรมโดย					
๓. ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับ		๑.			
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ/สถานีตำรวจใน		๒.			
พื้นที่		๓.			
๔. ครอบครัว		☐ โสด	☐ สมรส	☐ หม้าย	☐ หย่าร้าง
กรณีสมรส (ชื่อคู่สมรส)				☐ แยกทางกันอยู่อาศัย	
บุตร/ธิดา จำนวน คน		๑.	อาชีพ		
		๒.	การศึกษา/อาชีพ:		
		๓.	การศึกษา/อาชีพ:		
		๔.	การศึกษา/อาชีพ:		
๕. สถานที่พักอาศัยปัจจุบัน		☐ บ้านส่วนตัว ☐ บ้านเช่า ☐ อาศัยผู้อื่นอยู่ ☐ อื่น ๆ ระบุ			

/ชื่อ ๖. สุขภาพ

๖. สุขภาพ	☐ โรคประจำตัว ระบุ.....	☐ ไม่มีโรคประจำตัว	☐ อื่น ๆ ระบุ.....
๗. ความสามารถพิเศษ	๑.	๒.	
๘. ประวัติการทำงาน	๑.		
	๒.		
	๓.		
	๔.		

(ลงชื่อ)

ผู้บันทึก

()

วันที่บันทึก...../...../.....

(ลงชื่อ)

ผู้รับรองที่ ๑

(ลงชื่อ)

ผู้รับรองที่ ๒

()

()

ตำแหน่ง.....

ตำแหน่ง.....

วันที่บันทึก...../...../.....

วันที่บันทึก...../...../.....

ภาคผนวก ข.

แบบฟอร์มรายงานเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันอาชญากรรมระดับตำบล

[illegible]

